

A photograph of Frank van den Brink, a man with grey hair wearing a green jacket and blue jeans, standing next to a very large, old tree trunk in a park. The ground is covered with small purple flowers. In the background, there are other trees and a building.

Frank van den Brink bij de oude iep in het Singelpark: 'Gelukkig zijn veel van onze oude iepen nog steeds vrij van iepziekte.'

Frank van den Brink: al ruim 48 jaar enthousiast voor oude en bijzondere bomen

Ommetje langs favorieten van Utrechts Bomenburgemeester

'Bomenburgemeester' en 'Ridder van de bruine beuk'. Met deze twee eretitels op zak geniet

Frank van den Brink na ruim 48 jaar boombeheer in Utrecht sinds kort van een welverdiend pensioen. Niet dat hij veel minder hard werkt, maar hij kan nu wel zijn eigen agenda bepalen. Ook als hij op zondagmiddag een fietstochtje maakt met zijn vrouw, blijft zijn bomenhart actief.

Auteur: Hanneke Tax

'Via de telefoon weet ik mijn oud-collega's en veel andere boombeheerders altijd te vinden, en dat is wederzijds', vertelt Frank van den Brink bij hem thuis aan de eettafel. 'Je kent elkaar; het is wat dat betreft een klein wereldje. Als ik een fietstocht maak en ik zie onderweg dat er iets aan de hand is met een boom, kan ik het niet laten om even een telefoontje te plegen met de desbetreffende collega: "Je moet zeker even daar-en-daar langsgaan!" Zo help je elkaar altijd.'

Plein of bos?

Vanuit de woonkamer kijkt Van den Brink uit over het plein bij de Barnsteenlaan. 'Als we in de zomer op het dakterras zitten, lijkt het alsof we naar een bos kijken in plaats van naar een plein.' Een deel van de bomen heeft hij zo'n

twintig, vijftientig jaar geleden gered van plekken waar ze niet konden blijven. 'Het ging er toen nog heel anders aan toe in de bomenwereld. Maar ik vond dat je bomen niet zomaar moet kappen en ze beter een andere bestemming kunt geven, het liefst ergens anders in de stad. Zo heb ik een aantal lindebomen waarvoor geen verplantlocatie was, in een grasveld voor ons huis laten planten. Zo kon ik ze in de gaten houden, voor goede nazorg.'

'Vijftientig jaar geleden was dit een kale buurt met een stenig plein; nu is het een aangename plek waar mensen graag komen.' Ook de lampionboom (*Koelreuteria*) op het veldje aan de Topaaslaan is een van zijn experimenten. 'Ik vond het jammer dat hij moest verdwijnen voor werkzaamheden bij station Vaartse

De lampionboom bloeit schitterend in de zomer. Foto: Frank van den Brink, juli 2022

Rijn. Hij heeft een mooie, grillige vorm en bloeit schitterend met van die losse gele pluimen. We hebben de boom met een zo groot mogelijke kluit verplant; zo heeft hij hier een nieuwe plek gekregen. Zo'n boom krijgt bij het verplaatsen een flinke verplantshock te verwerken. Dus vond ik dat ze hem drie jaar lang in de gaten moesten houden en waar nodig extra water en aandacht geven. Hij had het in het begin een poos zwaar, maar nu zie je dat hij het alweer jaren uitstekend doet.' Van den Brink bestudeert de boom even kritisch: 'Misschien dat ik de buitenste kroon rondom wat laat innemen; de kroon is op verschillende plaatsen wat aan het afsterven.' Hij ziet vaak dat mensen vol bewondering naar de boom staan te kijken; dan vertelt hij graag het verhaal van deze bijzondere boom.

Opleiding

Dat typeert Van den Brink misschien nog wel het meest: hij houdt niet alleen van de bomen in de stad, maar deelt die liefde ook graag met de mensen om hem heen. 'Het is belangrijk dat je goed communiceert met de bewoners. Door

te vertellen over de voordelen en het mooie van bomen, kregen we in onze buurt de bewoners mee voor het planten van nieuwe bomen naast het bestaande bomenareal.'

Dat enthousiasme leidde ook tot zijn deelname aan de pilot VETcert-opleiding in Apeldoorn in 2023. 'We hebben prachtige oude veteranabomen bekeken op diverse landgoederen, nieuwe dingen geleerd en op een heel andere manier naar oude veteranabomen gekeken. En het contact met de andere cursisten is zeer waardevol: iedereen heeft zijn eigen specialisatie. Je leert hoe je oude bomen kunt behouden en beschermen voor de toekomst, of rustig laten afsterven tot ecologische monumenten.'

Duiveltjesiep

'Als er gevaar is voor de omgeving, moet je zulke bomen soms een handje helpen. De duiveltjesiep uit 1840 achter het Centraal Museum is daar een mooi voorbeeld van. Vijfendertig jaar lang heb ik die boom verdedigd en beschermd. Al die tijd werd er meermaals geroepen dat de iep geveld moest worden omdat hij onveilig was.'

Het is gelukkig goed gekomen. Intussen is de kroon in al die jaren meerdere keren voorzichtig rondom wat ingenomen en verankerd. Dit vanwege slechte aanhechtingen en kans op uitbrekend takhout door windbelasting. 'Uiteindelijk is de duiveltjesiep aangetast door iepziekte. De stam is geschild om de iepen-spintkever geen kans te geven zich te verspreiden. De boom kan nu tot zijn natuurlijke einde blijven staan, zonder gevaar voor de omgeving. Dat kan nog wel veertig of vijftig jaar duren.'

Een drama is volgens Van den Brink de vernieling van een enorme iepenbuisjeszwam, *Rigidoporus ulmarius*, een zwam van de rode lijst. 'Die zwam is heel hard en sterk. Het exemplaar aan deze boom had een breedte van

'Ik heb die boom 35 jaar lang verdedigd. In die tijd gold nog: het gaat niet goed moet die boom, dus hij moet weg'

De plataan aan de werf aan de Oudegracht heeft sinds enkele tientallen jaren een betere groeiplaats.

1,30 meter, een van de grootste exemplaren in Nederland. Je kon hem gebruiken als bankje. Op een dag heeft iemand de grote zwam van de stam van de duiveltjesiep meegenomen. Daar moet flink hakwerk aan te pas zijn gekomen. Echt een verlies.'

Oude iepen

Verderop in het Singelpark staan we stil bij een grote iep uit eind 1800. Veel oude iepen hier zijn behandeld met het vaccin DutchTrig tegen iepziekte. Van den Brink: 'Je hebt nooit honderd procent garantie, maar gelukkig zijn veel van onze iepen, waaronder deze, nog steeds vrij van iepziekte.' Het park, naar een ontwerp van J.D. Zocher jr., is aangelegd op de plaats van de oude stadsmuur. Waar het pad omhoog loopt,

zijn nog resten van de oude muur in de bodem aanwezig.

Van den Brink vindt het jammer dat het oude ontwerp van Zocher met de zichtlijnen niet altijd wordt gerespecteerd. 'Soms kun je niet op dezelfde plek bomen terugplaatsen, zoals de twee gesneuvelde iepen die een poort vormden naar het pad langs de speeltuin. Dan moet je kijken of de nieuwe bomen op een locatie wat verderop kunnen worden geplant. Maar er worden ook boomsoorten geplant die in 1840 nog niet bestonden; de bomen worden op open plekken geplant die als zichtlijn zijn ontworpen.'

Bijzondere groeiplaats

Tot slot een boom die we zeker niet mogen overslaan: een grote gewone plataan uit omstreeks 1870 aan de Wurf aan de oudegracht, vlak bij de Tolsteegbarrière. 'Het is nauwelijks voor te stellen dat een boom op zo'n plek er al zo lang staat en het zo goed heeft volgehouden. De werf is ongeveer 20 jaar geleden gerestaureerd. Voor die tijd hadden de bomen een doorwortelbare ruimte van slechts 40 tot 50 centimeter boven het water van de Oudegracht, dat vrij spel had onder de werf. Soms stond het water in de gracht hoog en dan weer lager. Bij de restauratie van de werf is een

diepe damwand geplaatst, een grote verbetering voor de groeiplaats van de vele bomen. Ze hebben nu alleen nog te maken met grondwater, waardoor de wortels naar onderen toe meer ruimte krijgen.'

Omdat de plataan alleen oppervlakkig kon wortelen, gingen de wortels op zoek naar voedsel door de werfkelder heen en onder de huizen van de Oudegracht door, weet Van den Brink. 'De eigenaar van dit pand wilde de werfruimte achter de boom in gebruik nemen als bed and breakfast en begon een verbouwing. Om een zware, grote, lange wortel te beschermen, werd er een halve rioolbuis overheen geplaatst, met daarboven een zwevende vloer.'

Op de werf is het grote plantvak rondom de boom te zien. 'In plaats van volledig te bestraten is de wortelzone helemaal vrijgehouden. Je ziet nu heel mooi de boomwortels liggen, eigenlijk een kunstwerk', zegt Van den Brink tot besluit.

'Gelukkig zijn veel van onze oude iepen, waaronder deze, nog steeds vrij van iepziekte'

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!